

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 8.

Tillegsspørsmålnr.

Emne: Beit og brom

Oppskr. av: G. Ytterboe

(adresse): Helgja.

Fylke: Telemark.

Herad: Hella

Bygdelag: Helgja

Gard: Ytterboe

G.nr. 53 Br.nr. 3.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

Delvis.

B. Eller om den er etter andre heimsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Gårdbr. Peder Helger, 83 år og Fingeborg Furebotnis, 82 år.
W: Halvor Kliset, 82 år, og Sævi Helgja.

SVAR

Beit og Brom:

Med det samme kan meddeles at Brom er et ukjent navn her.

Beit har vært meget brukt i gammel tid, - ja delvis også i vår tid. Det var med på å redda mangen sei, sau og gjeit, over vinter og helst over vakkvise.

Man oppfatter beit som noe å bite i. Kringvarden svarte sikkert ikke til volum eller mengde. Dog hjalp det til med livbjerking.

1. Beit er fellesnavn for bjørkegrain, kvist av rogn, bar av tall (ung furu) og hasselgrain. Bjørkekvist har alm. loggna navnet ^{pis}.

Første gang ^{jeg husker} ^{pis} og tallebar om vinteren blev kjørt inn på luset og lagt i haug der var sikkert i 1879.

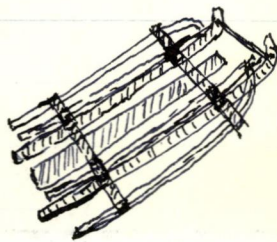
Denne år var antagelig et dårlig forår. Om dagen blev saiene sluppet ut i sneen og fant sin mat i beit-haugen.

Denne måte å fore på kan jeg ikke
hindre senere her på gården. I 1882
blev der bygget nytt stuehus og stuen
blev foret med "fällgaciner" og ris inne
i huset. En større avmagt, hvit
krustekant utvort stuehuset sa oss
hvor vi skulle finne kvistene til
skorstenen (peisen) i bryggerhuset på
forrommen.

2. Man henter beit til dyra. Her
på gården, var en særskilt blede
til beitejoring. (Beitslean).

Efter hüsommelsen:

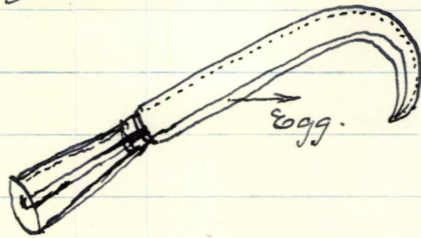
Meier blev festa til
bledens sider for å gjøre
den bredere.

3. Beite ble henta, av og til hele vinteren.
Man sneide av kvistene på fäll
og bjørk. Om våren i vårkenipa
var det om å gjøre å finne ris
med de mest framskudne løv- og
blomsterknopper. Halvor Huset for-
teller at denne vårbeit tok kua
framfor voldhøy. Vårbeit var
kvist av bjørk og rogn.

Når telin gikk bort - først av
åpen åker - harka man åkren
og samla opp krøker. Denne var
godt lint av kua, som skulle
melke godt av den. (Fingberg Jakobska's).

4. Som reiskap nyttar man
keijelekniv. Den var tung og
skarp.

5. Sau og gjeit fiske beit hele vinteren.
Kua derimot helst om våren.
Lorpe fiske kua hver dag så lenge
den var påse (stod i pås).
Lorpe var blandingsfôr, hvoriblant
hestemikk i den verste vårsespe.

6. Nå er det ikke lenger vanlig
at man slipper dyr ut i beitehauger.
Men Halvor Huset kan huske at
i hans ungdom slapp en nærliggende
gardbruker ut kua og sau hver
om vinteren til fering og varoring.
Det siste "et godt stykke" fra
Låven. (Uthitsbyggingen).

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
edr. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY